

Счетоводен стандарт (СС) 2 - Отчитане на стоково-материалните запаси

Приложение към ПМС № 46 от 21.03.2005 г. – ДВ, бр. 30 от 7.04.2005 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 86 от 26.10.2007 г., в сила от 1.01.2008 г.

Цел

СС 2 определя реда за оценката и счетоводното отчитане на стоково-материалните запаси в съответствие със системата за отчитане по историческа цена (доставна стойност). Този стандарт дава указание за: – определянето на историческата цена; – последващото признаване на историческата цена за разход; – всяко намаление на доставната стойност (историческата цена) до нетна реализируема стойност; – методите за отписване на отчетната стойност, съгласно които се определят разходите за стоково-материални запаси.

Обхват

1. Този стандарт се прилага при избрана система на счетоводно отчитане на стоково-материалните запаси по историческа цена с изключение на: а) незавършеното производство, възникнало по договори за строителство, включително пряко свързани с тях договори за предоставяне на преки услуги; б) финансовите инструменти, и в) стоково-материалните запаси на производители от областта на земеделието, животновъдството, горското стопанство и полезните изкопаеми, доколкото те се оценяват по нетна реализируема стойност в съответствие с утвърдени счетоводни стандарти или утвърдена практика в тези отрасли.

Определения

2. В този стандарт се използват определения със следното значение: Стоково-материални запаси – текущи (краткотрайни) материални активи под формата на: а) материали, придобити главно чрез покупка и предназначени основно за влизане в производствения процес с цел произвеждане на продукция или услуги. Те могат да са обект и на преки продажби, когато това се прецени от предприятието; б) продукция, създадена в резултат на производствен процес в предприятието и предназначена за продажба; в) стоки, придобити главно чрез покупка и предназначени за продажба; г) незавършено производство, представляващо съвкупност от разходи, от които се очаква да се произведе продукцията; д) инвестиция в материален запас – материални активи, придобити за инвестиционни цели, а не за ползване. Нетна реализируема стойност – предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с необходимите разходи за завършване на производствения цикъл и разходите, необходими за осъществяване на продажбата.

Оценка на стоково-материалните запаси

3. Стоково-материалните запаси се оценяват по по-ниската от доставната и нетната реализируема стойност, като разликата се отчита като други текущи разходи за дейността. Доставна стойност на стоково-материалните запаси (историческа цена)

4. Доставната стойност представлява сумата от всички разходи по закупуването и преработката, както и от други разходи, направени във връзка с доставянето на стоково-материалните запаси до сегашното им местоположение и състояние (материали, продукцията, стоки, незавършено производство и др.).

Разходи по закупуване

5.1. Разходите по закупуване включват покупната цена, вносните мита и такси, невъзстановимите данъци и акцизи, разходите по доставката и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване вид. Търговската отстъпка, работен и други подобни компоненти се приспадат при определяне на разходите по закупуване.

5.2. Разходите по доставката могат да бъдат свързани със: а) превози; б) товарни и разтоварни операции; в) монтаж и пробна експлоатация.

5.3. Не се включват в разходите по закупуване: а) складовите разходи за съхраняване на материалните запаси; б) административните разходи; в) финансовите разходи; г) извънредните разходи. Тези разходи се отчитат като текущи разходи за периода, през който са извършени.

Разходи за преработка

6.1. За целите на този стандарт разходите за преработка включват: а) разходите, пряко свързани с произвежданите продукти, и б) систематично начисляваните постоянни и променливи общопроизводствени разходи, които се правят в процеса на производството.

6.2. Постоянни общопроизводствени разходи са тези, които остават сравнително постоянни независимо от обема на производството, а променливи общопроизводствени разходи са тези непреки производствени разходи, които се променят пряко или почти пряко в зависимост от обема на производството.

6.3. Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи завсеки произвеждан продукт се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности. За нормален се приема капацитетът, при който се определя средно производство за няколко периода или сезона при нормални условия, като се взема предвид загубата на капацитет вследствие на планирана поддръжка. Разпределянето се извършва, както следва:

- При нисък обем на производство размерът на постоянните общопроизводствени разходи за единица продукция не се увеличава, за да не се увеличи себестойността им в резултат на ниска производителност или престой. В този случай неразпределените общопроизводствени разходи се отчитат като други текущи разходи за периода извън разходите за преработка.
- При висок обем на производство размерът на постоянните общопроизводствени разходи за единица продукция се намалява така, често ково-материалните запаси да не се оценяват над фактическата им стойност, т.е. постоянните общопроизводствени разходи се разпределят върху фактически произведените бройки.

6.4. Разпределянето на променливите общопроизводствени разходи завсеки произведен продукт се извършва на базата на реалното използване на производствените мощности.

6.5. Общопроизводствените разходи за взаимно свързана продукция се разпределят между основните продукти на базата на относителния дял на справедливата (продажната) стойност на всеки продукт в общата справедлива (продажна) стойност на продукцията или на базата на предварително разработени коефициенти. Страничните продукти се оценяват по нетна реализируема стойност, която се отчислява от стойността на основния продукт.

Други разходи

7.1. В стойността на стоково-материалните запаси се включват други разходи, доколкото те са направени във връзка с довеждането на стоково-материалните запаси до настоящото им място и състояние, т.е. в стойността на стоково-материалните запаси могат да се включат съответните непроизводствени разходи или разходите по проектиране на продукти за конкретни клиенти.

7.2. В стойността на стоково-материалните запаси не се включват следните разходи:

- а) количеството на вложените материали, вложен труд или други разходи, свързани с производството извън нормалните граници;
- б) за издръжка на складовете освен в случаите, когато са необходими за производствения процес, предхождащ един следващ производствен етап;
- в) административните разходи, които не са свързани с довеждането на стоково-материалните запаси до сегашното им място и състояние;
- г) разходите за продажбата.

Тези разходи се отчитат като текущи разходи за дейността в периода, в който са направени.

Себестойност

8.1. Себестойността на продукцията се определя от стойността на употребените материали, разходите за преработка и другите разходи, свързани с производството на съответната продукция.

8.2. В себестойността на произведената продукция не се включват административните, финансовите, извънредните разходи и разходите по продажбите. Тези разходи се отчитат като текущи в периода, в който са направени.

8.3. Себестойността на предоставените услуги се определя от разходите за труд и осигуровки на персонала, зает в предоставянето на услугата, и съответната част от общопроизводствени разходи.

8.4. В себестойността на предоставените услуги не се включват трудът и другите разходи, свързани с продажбите и с общия административен персонал, финансовите и извънредните разходи. Тези разходи се отчитат като текущи в периода, в който са направени.

8.5. Предприятията определят организацията за отчитане на разходите иначина на формиране на себестойността на продукцията и услугите съобразно изискванията на този стандарт и спецификата на производствената дейност, и вида на произвежданата продукция. Тази организация е елемент на счетоводната им политика и се прилага системно най-малко през един отчетен период.

Методи за отписване на стоково-материалните запаси при тяхното потребление

Препоръчителен подход 9.1. Стоково-материалните запаси се отписват по метода на конкретноопределената стойност, когато тяхното потребление засяга конкретни партидипроизводства, проекти или клиенти.

9.2. Когато няма условия за прилагане на метода на конкретноопределената стойност, препоръчва се да бъде използван един от следните методи:

а) първа входяща - първа изходяща (fifo) стойност, при който:

- материалите, които са закупени първи, се изписват първи при влаганев производството и при други намаления;
- стоките, които са закупени първи, се изписват първи при продажба ипри други намаления;
- продукцията, която е произведена първа, се изписва първа припродажба и при други намаления.

Оставащите в края на отчетния период материали, стоки и продукция сатези, които са закупени или произведени последни, или б) средно претеглена стойност, при който средно претеглената стойностза всяка единица стоково-материален запас се определя от сбора на среднопретеглената стойност на наличните сходни стоково-материални запаси вначалото на периода и стойността на сходните, закупени или произведени презпериода стоково-материални запаси, който сбор се разделя на количеството насходните стоково-материални запаси - носители на тези стойности. Среднатастойност може да бъде изчислена на периодична основа или след всякопостъпление.

Допустим алтернативен подход 10. Когато няма условия за прилагане на препоръчителните методи, допуска се прилагането на алтернативния метод на последната входяща - първаизходяща (lifo) стойност, при който стоково-материалните запаси, закупениили произведени последни, се продават (влагат) първи, а оставащите в края наотчетния период стоково-материални запаси са тези, които са закупени илипроизведени първи.

Нетна реализируема стойност 11.1. В края на отчетния период се прави оценка на нетната реализируемастойност на стоково-материалните запаси. Оценката на нетната реализируема стойност се базира на най-сигурнитесъществуващи данни по време на съставянето на тази оценка, като се отчитатколебанията в цените и себестойността.

11.2. Когато отчетната стойност на стоково-материалните запаси епо-висока от нетната реализируема стойност, тя се намалява до размера нанетната реализируема стойност. Намалението се отчита като други текущиразходи.

11.3. За всеки следващ отчетен период се прави нова оценка на нетнатареализируема стойност. Когато условията, довели до снижаване стойността настоково-материалните запаси, вече не са налице, предприема се увеличение, което не може да превишава стойността на стоково-материалните запаси, коятоте са имали преди намалението. Възстановяването изцяло или частично напредшното намаление на отчетната стойност се отчита като увеличение настойността на съответните стоково-материални запаси и като други текущиприходи.

11.4. Ръководството на предприятието само определя честотата наоценката на стоково-материалните запаси по нетна реализируема стойност презотчетния период.

Оповестяване

12. В годишния финансов отчет трябва да се оповестят:

а) счетоводната политика за оценката на стоково-материалните запаси при тяхното отписване, включително приложените методи;

б) възприетата база за разпределение на постоянните общопроизводствениразходи;

в) отчетната стойност на стоково-материалните запаси, представени понетна реализируема стойност;

г) размерът на намалението на отчетната стойност настоково-материалните запаси до нетната реализируема стойност, отчетено катотекущ разход;

д) стойността на всяко възстановено намаление на отчетната стойност настоково-материалните запаси, която се признава като текущ приход;

е) обстоятелствата, които са довели до намаление на отчетната стойностна стоково-материалните запаси до нетната реализируема или до възстановяванена направеното вече намаление;

ж) разликата между балансовата и пазарната стойност на стоково-материалните запаси към датата на финансовия отчет, когато тази разлика есъществена - оповестяването е по категории стоково-материални запаси за всекиконкретен вид. Малките предприятия могат да не оповестяват тази разлика.

з) отчетната стойност на стоково-материалните запаси, които са дадени взалог за обезпечаване на пасиви.